

Tisková zpráva, 24. června 2024

„Strnulost českého trhu práce“

Nový policy brief think-tanku IDEA při Národohospodářském ústavu Akademie věd ČR upozorňuje na problémy spojené s dlouhodobě nízkou dynamikou českého trhu práce. Proč zaměstnanci v Česku mění práci méně často než v jiných zemích, jaké jsou příčiny a důsledky?

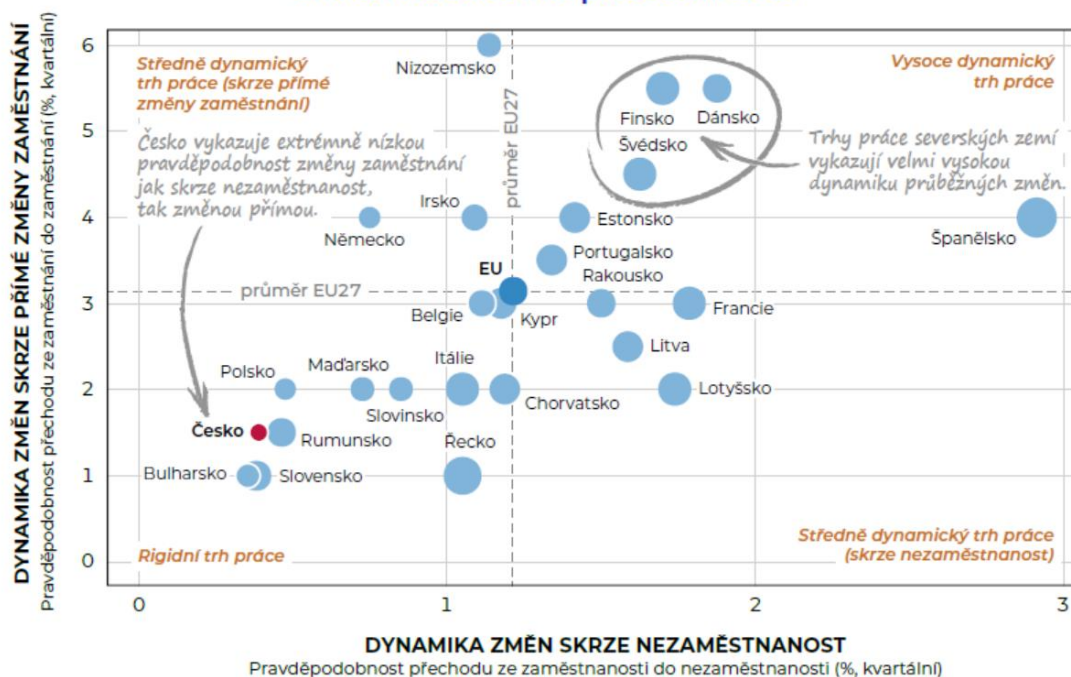
Změny zaměstnání ve většině zemí EU27 jsou mnohem častější než v Česku. Málo časté změny zaměstnání, buď v podobě přechodu z jednoho zaměstnání do druhého nebo skrze nezaměstnanost, jsou také v dalších střeoevropských ekonomikách Slovenska, Polska a Maďarska. Naopak vysokou dynamiku vykazují trhy práce severovýchodních zemí jako jsou Finsko, Dánsko nebo Švédsko. Mezinárodní srovnání ukazují, že strnulost českého trhu práce je fenomén dlouhodobý.

„K obdobným závěrům o nedostatečně dynamickém trhu práce v České republice došla i studie OECD z roku 2021, která navíc ukazuje, že obzvláště špatně je na tom Česko v regionální mobilitě pracujících a v četnosti změn práce u žen,“ upozorňuje spoluautor Jakub Grossmann.

Vznik, expanze a úpadky firem na straně jedné a s tím související změny zaměstnání na straně druhé jsou v tržní ekonomice přirozeným procesem průběžné restrukturalizace. Jde o proces, kterým se lidské zdroje přesunují do nových produktivnějších ekonomických činností, expandujících odvětví a profesí, mnohdy úplně nových. Tlak na tyto změny v posledních letech vytváří růst cen energií a technologický pokrok spojený s výrazným nástupem digitalizace a umělé inteligence v mnoha sektorech ekonomiky.

Důsledkem strnulého českého trhu práce je neefektivní alokace lidských zdrojů a ekonomických činností obecně. Na jedné straně tak díky nízkým mzdám přežívají zastaralé a málo produktivní firmy, ekonomické činnosti a celá odvětví. Na druhé straně se vzdělané pracovní síly nedostává novým a potenciálně mnohem produktivnějším činnostem a firmám. To se promítá do dlouhodobě nízkého ekonomického růstu, pomalého zvyšování produktivity práce, a nakonec i do pomalejšího růstu reálných mezd.

Graf 1: Flexibilita trhů práce zemí EU27



Příčiny strnulého českého trhu práce mohou být mnohé. Zaměstnanci mají obavu odcházet z málo placených zaměstnání s ohledem na relativně nízkou výši podpory v nezaměstnanosti a omezenou dostupnost kvalitní rekvalifikace. Oborově úzce orientované vzdělání a vysoká míra certifikace profesí v Česku zvyšují nároky změn zaměstnání a profesí. Svou roli také zřejmě hraje šedá ekonomika a vysoký podíl samostatně výdělečné činnosti, kde se dynamika měří obtížně.

Nabízí se také celá řada opatření, která mají potenciál flexibilitu českého trhu práce zvýšit: v oblasti vzdělávání, rekvalifikací a certifikace profesí, v systému daní a dávek včetně nastavení minimální mzdy, v regulaci zaměstnaneckých vztahů, v různých formách podpory mobility, informovanosti atd. Pro výběr správného mixu je žádoucí vycházet z poznatků kvalitních empirických výzkumů trhu práce, kterých se však v Česku stále nedostává.

Policy brief je dostupný na <https://idea.cerge-ei.cz/>. Vznikl s podporou Akademie věd ČR v rámci programu [Strategie AV21 Společnost v pohybu](#). Celý text k dispozici [zde](#).

Kontakt na autory studie:

Daniel Münich, daniel.munich@cerge-ei.cz, 736 607 705

Jiří Grosman, jiri.grosman@cerge-ei.cz

Administrativní kontakt pro média:

Eva Peňázová, eva.penazova@cerge-ei.cz, 602 698 440

IDEA při CERGE-EI, Politických vězňů 7, Praha 1, idea@cerge-ei.cz

Institut pro demokracii a ekonomickou analýzu (IDEA) při Národohospodářském ústavu AV ČR, v. v. i. je nezávislý akademický think-tank zaměřující se na analýzy, vyhodnocování a vlastní návrhy veřejných politik. Doporučení IDEA vychází z analýz založených na faktech, datech, jejich nestranné interpretaci a moderní ekonomické teorii. IDEA je projektem Národohospodářského ústavu Akademie věd České republiky, který spolu s Centrem pro ekonomický výzkum a doktorské studium Univerzity Karlovy (CERGE) tvoří společné akademické pracoviště CERGE-EI.

